

Mariestads kommun

Rektorn vid Högelidsskolan F-6

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Högelidsskolan F-6
i Mariestads kommun

Tillsyn i Högelidsskolan F-6

Skolinspektionen genomför tillsyn i Mariestads kommun under Vårterminen 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Högelidsskolan F-6 besöktes av Skolinspektionen den 29 januari 2013 och den 7 mars 2013.

Fakta om skolan

Högelidsskolan är belägen i de östra delarna av Mariestad. Vid skolan finns 42 elever i förskoleklass och 271 elever fördelat på årskurserna 1-6. Verksamheten omfattar också fyra fritidshem med sammanlagt 215 elever. Högelidsskolan F-6 är en sammanslagning av tidigare skolenheterna Högelidsskolan Lövhagen och Österåsens skola. Personalen är organiserad i tre arbetslag, ett för personal i fritidshemmet, ett för personal i årskurserna 1-3, samt ett arbetslag för årskurserna 4-6. Varje arbetslag har en arbetslagsledare som ingår i rektors ledningsgrupp. Vid tiden för tillsynsbesöken hade en nytilträdd rektor varit i tjänst en kortare tid. Den verksamhetsredogörelse som Skolinspektionen begärt av rektor inför tillsynen har sammanställts av skolans förre rektor.

I skolans verksamhetsredogörelse framgår lärarnas bedömning av elevernas kunskapsresultat. Lärarna vid Högelidsskolan F-6 bedömde att samtliga elever i årskurs 3 nått kunskapskraven i de naturorienterande och de samhällsorienterande ämnena vid slutet av läsåret 2011/12. Motsvarande siffra i ämnet matematik var 82 procent, och i ämnet svenska 86 procent. Enligt Skolverkets officiella statistik som visar elevernas resultat vid de nationella ämnesproven i årskurs 3 ligger skolans resultat långt under riksgenomsnittet. I ämnet matematik var det 28 procent av eleverna som bedömdes nå kravnivån på samtliga delprov, att jämföra med riksgenomsnittet 72 procent. För ämnet svenska var motsvarande siffra 58 procent för Högelidsskolan och 72 procent för riket som helhet.

Av skolans verksamhetsredogörelse framgår att lärarna bedömde att samtliga elever i årskurs 6, läsåret 2011/12, nådde minst kunskapskraven i elva ämnen. I ämnena engelska, matematik och svenska bedömdes 91 procent nå kunskapskraven, medans 97 procent av eleverna nådde kunskapskraven i ämnena hem- och konsumentkunskap och idrott och hälsa. Enligt Skolverkets officiella statistik som visar elevernas resultat vid de nationella ämnesproven i årskurs 6, för samma läsår, var det 61 procent av eleverna som bedömdes nå kravnivån i samtliga delprov i ämnet matematik, att jämföra med riksgenomsnittet 79 procent. För ämnet svenska var motsvarande siffra 83 procent för Högelidsskolan

och 80 procent för riket som helhet. Andelen elever som nådde kravnivån i alla ämnesproven i engelska var 86 procent, vilket är i nivå med riksgenomsnittet.

Helhetsbedömning

Det finns en rad brister vid Högelidsskolan F-6 som snarast måste åtgärdas så att eleverna får en utbildning som är förenlig med kraven i skollagen och läroplanen. Skolinspektionen konstaterar att det finns elever i årskurs 6 som inte bedömdes nå kunskapskraven i samband med betygsättningen vid höstterminens slut 2012. Trots detta saknas det för flera av dessa elever dokumentation som visar att skolan agerat utifrån kraven i skollagen. För flera av eleverna saknas exempelvis utredningar av deras eventuella stödbehov och åtgärdsprogram, vilket gör att eleverna riskerar att gå miste om det stöd de har rätt till. I de fall där åtgärdsprogram upprättats, visar tillsynen att innehållet i dessa brister. Det finns genomgående vid Högelidsskolan F-6 ett exkluderande synsätt på elever i behov av särskilt stöd, där merparten av det särskilda stödet ges utanför den ordinarie undervisningsgruppen. Skolinspektionen vill i sammanhanget poängtera att skollagen anger att det särskilda stödet, i första hand, ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör.

Högelidsskolan F-6 måste förbättra sitt systematiska kvalitetsarbete som ska bestå i planering, uppföljning och utveckling av verksamheten. Som ett led i det arbetet ingår att skolan måste analysera elevernas kunskapsresultat, i syfte att identifiera utvecklingsområden samt framgångsfaktorer. Tillsynen visar till exempel att endast 28 procent av eleverna i årskurs 3, läsåret 2011/12, bedömdes nå kravnivån vid de nationella ämnesproven i matematik. Dock visar skolans egen sammanställning att 82 procent av eleverna i årskurs 3 bedömdes nå kunskapskraven i samma ämne, vilket bör föranleda att skolan arbetar vidare med att kvalitetssäkra sitt arbete med bedömning och betygsättning.

Det systematiska kvalitetsarbetet ska också omfatta resultatet av skolans värdegrundsarbete. Det saknas vid skolan dokumentation som visar att skolan följt upp och analyserat sitt värdegrundsarbete. Tillsynen visar exempelvis att den årliga plan mot kränkande behandling, som är ett viktigt redskap i arbetet med att förebygga och förhindra kränkande behandling, inte lever upp till kraven i skollagen.

Skolinspektionen konstaterar att Högelidsskolan F-6 är i stort behov av ett tydligt pedagogiskt ledarskap. Det är exempelvis rektors ansvar att verka för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Rektor ansvarar också för att den pedagogiska personalen ska samverka med varandra i arbetet med att eleverna ska nå utbildningsmålen. Vid tillsynen konstaterar Skolinspektionen att arbetslagen vid Högelidsskolan F-6 behöver utveckla sitt samarbete så att de inte utgör "små skolor" inom skolan.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden nödvändiga för huvudman att åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Mariestads kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 14 juni 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Undervisningen ska anpassas efter elevers behov och förutsättningar.
- Elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås i skolan ska ges ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Vidare anger skollagen att utbildningen ska ta hänsyn till elevers olika behov. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I samtal med elever vid Högelidsskolan F-6 framkommer att de elever som behöver mycket hjälp i ämnena engelska, matematik och svenska får detta av någon annan än den ordinarie läraren och att denna hjälp ges utanför klassrummet. Eleverna beskriver vidare att de uppfattar att alla elever ges ungefär samma läxor och att läxorna inte är anpassade efter deras individuella behov. Vid intervju med lärare framkommer exempel på hur lärare anpassar undervisningen efter elevers behov. Vidare framkommer att det i första hand handlar om anpassningar på gruppnivå. Enligt lärarna blir det i undervisningen mest fokus på de elever som har det lite jobbigare i sin skolgång, medan de som har lätt för sig inte får lika mycket fokus. I samtal med elevhälsan framkommer att de anser att det vid skolan finns lärare som är duktiga på att tillmötesgå elevernas behov, dock upplever elevhälsan att skolan som helhet behöver utveckla detta arbete. Enligt elevhälsan arbetar de delvis med handledning till lärare kring hur undervisningen kan anpassas efter elevernas behov. Vidare säger

elevhälsan att det tidigare inte har funnits någon skolledning som drivit dessa frågor. Enligt elevhälsan är huvudregeln vid skolan att den elev som behöver stöd ska gå ut från klassen och ges detta individuellt, eller i grupp, utanför ordinarie klasstillhörighet. Enligt rektor har han under den korta tid han arbetat vid skolan inte hunnit bilda sig en uppfattning om lärarnas arbete med att anpassa undervisningen efter elevernas behov, men att han genomför besök i alla klasser bland annat för att få en bild av hur detta arbete bedrivs.

Av utredningen framgår att skolan inte ger alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Undervisningen anpassas inte i tillräcklig utsträckning efter elevernas behov. Vidare ges de elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås i skolan inte alltid den ledning och stimulans de behöver för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 § andra meningen skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning och Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten. Skolan och fritidshemmet ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med den planeringen av verksamheten som föreskrivs i skollagen. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande

ökar med stigande ålder och mognad. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Enligt läroplanen har rektor ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

I intervjuer med elever från flera olika årskurser framkommer att det finns klassråd och elevråd och att det regelbundet genomförs möten i dessa forum. Dock har eleverna svårt att ge exempel på om de får vara med och påverka planeringen av undervisningen. Eleverna är osäkra på om de ges möjlighet att komma med förslag hur eleverna ska arbeta för att nå de kunskapskrav som finns i respektive ämne. Några elever ger exempel på att de ibland kan välja i vilken ordning olika arbetsuppgifter ska genomföras och att de ibland får vara med och önska vad de vill arbeta med i klassrummet.

Av intervju med lärare framkommer att eleverna i någon årskurs kan få vara med och planera vissa moment genom att komma med förslag på vad de ska arbeta med och att eleverna ibland inför ett temaarbete kan få bestämma temat. En av lärarna för de lite äldre eleverna anser att de får ett ökat inflytande i takt med ålder och mognad. Vidare säger läraren att hon måste börja från början, med att träna eleverna på att ta ansvar och utöva inflytande, när eleverna börjar i årskurs 4. Intervjun visar att lärarna för de yngre eleverna inte diskuterar hur arbetet med elevernas inflytande läggs upp med lärarna för de lite äldre eleverna. Enligt lärarna är det upp till dem själva att ta ansvar för hur de arbetar med elevinflytande och det framkommer vid intervjun att det inte finns någon gemensam planering och samsyn kring arbetet med elevinflytande. Dokumentstudier visar att lärarna i den enkät som Skolinspektionen genomfört inför tillsynen skattat sitt arbete lågt i frågan om elevinflytande. Skolans rektor kan inte vid intervjun beskriva hur lärarna arbetar för att ge eleverna vid skolan inflytande över utbildningen. Vidare uppger rektor att han tror det finns stora variationer mellan lärarna i detta arbete.

Av utredningen framgår att alla elever vid Högelidsskolan F-6 inte ges ett aktivt inflytande över utbildningen. Utformningen av inflytandet anges inte i planeringen av verksamheten. Det finns inget pågående arbete som säkerställer att eleverna ges ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Alla elever vid Högelidsskolan F-6 har inte ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 9 § och 14 § första stycket skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolan och fritidshemmet ska ha rutiner för att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektor
- Skolan och fritidshemmet ska ha rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen
- Det ska för varje skolenhet och verksamhet finnas en plan mot kränkande behandling som anger dels konkreta åtgärder som skolenheten och varje särskild verksamhet avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning, dels en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Vidare ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska också innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektor. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionen har tagit del av dokumenten "Likabehandlingsplan" och "Plan mot kränkande behandling". I planen mot kränkande behandling finns under rubriken "Skolans förebyggande arbete" en uppräkningslista av åtgärder som presenterar hur personalen avser att arbeta för att undvika att kränkande be-

handling uppstår. I planen finns också sammanställningar av så kallade trygghetsvandringar där elever tillsammans med vuxna vandrar runt i skolmiljön, bland annat i syfte att identifiera platser där eleverna kan känna sig otrygga. De exempel på åtgärder för att förhindra att kränkande behandling uppstår som framgår i planen är av generell karaktär och det framgår inte i planen om åtgärderna tar sin utgångspunkt i resultatet av en kartläggning av vilka behov av insatser som behövs i det förebyggande arbetet. Det framgår inte heller vilka åtgärder i planen som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året. Vidare saknas i planen en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. I planen synliggörs inte vilka behov av åtgärder som finns i fritidshemsverksamheten.

Vid intervju med lärare vid skolan och fritidshemmet framkommer att planen mot kränkande behandling ska ses över och omarbetas då den i dagsläget inte är ett levande dokument och en viktig del av värdegrundsarbetet. Vidare framkommer att lärarna inte anser att det bedrivs något gemensamt systematiskt värdegrundsarbete vid skolan. Skolans rektor uppger vid intervjuer att han är medveten om att så som planen är utformad idag lever den inte upp till kraven i skollagen.

I skolans plan mot kränkande behandling finns rutiner för hur personalen ska agera vid befarade kränkningar. I dessa rutiner framgår inte att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. I samtal med lärare och annan personal framkommer att det kan finnas händelser som inte anmälts till rektor och att det inte är tydligt hur och när en anmälan ska ske. Enligt rektor finns det behov av att vid skolan diskutera hur befarade kränkningar ska anmälas till rektor. Vidare uppger rektor att det inte finns någon tydlig rutin som säkerställer att en rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till huvudmannen.

Av utredningen framgår att det vid Högelidsskolan F-6 saknas en plan mot kränkande behandling som lever upp till författningarnas krav. I planen saknas en redogörelse för vilka konkreta åtgärder, utifrån en kartläggning av behoven, som ska påbörjas eller genomföras under året för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Vidare saknas i planen en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts. I planen synliggörs heller inte vilka behov av åtgärder som finns i fritidshemsverksamheten. Utredningen visar vidare att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling inte alltid anmäler detta till rektorn, samt att signaler om kränkande behandling inte alltid rapporteras till huvudmannen. Avsaknaden av exempelvis en årlig plan mot kränkande behandling och en gemensam hållning i värdegrundsarbetet gör att det vid Högelidsskolan F-6 inte bedrivs

ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

6 kap. 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller att eleven har andra svårigheter i sin situation på skolan eller fritidshemmet ska anmäla det till rektor.
- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Vid utredningen ska samråd ske med elevhälsan.
- Rektor ska se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Eleverna ska få det särskilda stöd i skolan som de har behov av.
- Det särskilda stödet ska i huvudsak ges inom den elevgrupp som eleven tillhör.
- Rektor ska fatta beslut om särskild undervisningsgrupp enligt författningarnas krav.

Motivering

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska

ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning. Om det finns särskilda skäl, får ett beslut för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

I samband med tillsynsbesöket vid Högelidsskolan F-6 har Skolinspektionen begärt in all dokumentation som finns kring de elever i årskurs 6 som fick betyget F i något ämne vid höstterminens slut, läsåret 2012/13. Av intervjuer med rektor och elevhälsan framkommer att det saknas dokumentation kring flera av dessa elever. Några av eleverna har elevhälsan inte fått signaler om från undervisande lärare trots att eleverna inte nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås. Andra elever är kända för elevhälsan sedan tidigare, dock saknas det för vissa av dessa elever dokumentation som visar att utredningar av elevernas eventuella stödbehov har gjorts. Flera av eleverna med betyget F saknar åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram som finns berör enbart ämnena engelska, matematik och svenska. Enligt elevhälsan har utredningar av elevers stödbehov blivit liggande utan att genomföras. Vidare framkommer att personal i elevhälsan anser att omsättningen av rektorer lett till att det saknats kontinuitet i det pedagogiska ledarskapet och att detta drabbat elevhälsans arbete och lett till att alla elever inte får sitt stödbehov tillgodosett.

Vid intervjuer med elevhälsan framkommer också att det finns åtgärdsprogram som upprättats av lärare, utan att föregående utredning genomförts. Vidare framkommer att det inte funnits rutiner som säkerställer att lärare samråder med elevhälsan när åtgärdsprogrammen upprättas. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av framgår inte alltid vilka elevens behov är. De åtgärder som presenteras är ofta av generell karaktär och innebär att eleven ska träna individuellt, eller i liten grupp, tillsammans med någon av skolans speciallärare. Åtgärder ska enligt åtgärdsprogrammen följas upp genom olika tester, diagnoser och prov. I åtgärdsprogrammen framgår inte alltid när uppföljningen ska äga rum. Vid intervju med lärare framkommer att lärarna anser att det är svårt att upprätta åtgärdsprogram och veta hur de ska formulera sig i dem. Personal i elevhälsan anser att skolan kan bli bättre på att skriva fram adekvata åtgärder i åtgärdsprogrammen. Enligt skolans rektor finns det ingen etablerad tydlig gång i arbetet med att upprätta åtgärdsprogram. Vidare säger rektor att lärarna i dagsläget skriver åtgärdsprogrammen utan samråd med elevhälsan och att han inte vet om elever ges särskilt stöd i alla ämnen där behov finns.

Vid intervjuer med elevhälsans personal säger de att huvudregeln för arbetet med elever i behov av särskilt stöd är att eleverna får gå ut från klassen för att erhålla detta och att det i kommunen finns ett exkluderande synsätt på hur särskilt stöd ska ges. Enligt elevhälsan finns det lärare som inte vill ha handledning kring arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Vidare uppger elevhäl-

san att det inte har funnits någon skollledning som har drivit frågor om ett inkluderande synsätt i arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Rektor uppger att han ser att lärare och elevhälsan jobbar exkluderande och att det påbörjats ett arbete som bland annat innebär att elevhälsan går in i klassrummen i högre omfattning.

Enligt elevhälsan sker det nu en omstrukturering kring arbetet med elever i behov av särskilt stöd och upprättandet av åtgärdsprogram. Vidare berättar elevhälsan att de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av inte är upprättade enligt de nya riktlinjerna och att det arbete som legat till grund för de åtgärdsprogram som i dagsläget finns vid skolan inte varit så systematiserat. Enligt rektor pågår implementering av de nya rutinerna i verksamheten.

Vid Högelidsskolan F-6 finns fyra elever som placerats i någon av de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper som finns i Mariestad. Dokumentstudier visar att det vid Högelidsskolan F-6 saknas aktuella beslut om placering för dessa elever. De beslut som skolan uppvisar är från tidigare läsår och tiden för elevernas placering i särskild undervisningsgrupp har enligt dokumenten gått ut. Enligt rektor har han vid sitt tillträde av tjänsten inte fått någon annan dokumentation kring eleverna än den Skolinspektionen tagit del av. Skolinspektionen kommer att behandla verksamheten i de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupperna i ett kommunbeslut som fattas under våren 2013.

Av utredningen framgår att särskilt stöd inte ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Då rektor inte får kännedom om alla elever som riskerar att inte nå minst kunskapskraven för respektive ämne kan rektor inte se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds. Tillsynen visar att elevernas eventuella stödbehov inte alltid utreds och att lärarna inte alltid samråder med elevhälsan när utredningar görs. Vidare visar tillsynen att rektor inte ser till att skolans åtgärdsprogram anger vilka behoven är och hur de konkret ska tillgodoses. Det särskilda stödet vid Högelidsskolan F-6 ges inte huvudsakligen inom den elevgrupp som eleven tillhör. Rektor fattar inte beslut om placering i särskild undervisningsgrupp enligt författningarnas krav. Alla dessa brister gör sammantaget att eleverna går miste om det särskilda stöd de har rätt till. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 7-9 och 11§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- I de individuella utvecklingsplanerna ska framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner (IUP) med skriftliga omdömen. I några exempel på skriftliga omdömena är elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven inte tydlig. "Du är närvarande på lektionerna, men visar ett stort ointresse och är ej aktiv med det som är din uppgift" och "I nuläget förväntas du att nå målet" är exempel på formuleringar i elevernas skriftliga omdömen. I andra omdömen redovisas resultat vid tester som genomförts, utan att det framgår vilka kunskapskrav som testet berört. Det framgår inte i de individuella utvecklingsplanerna vilka insatser som behövs av skolan för att eleven ska nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Ansvar för elevens utveckling läggs istället i hög grad på eleverna. I ett av de exempel på individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av framgår exempelvis att en elev behöver jobba med läsförståelsen, och att detta ska ske genom att eleven tränar hemma med vuxna. Dock framgår inte hur skolan avser att stödja eleven att utveckla sin läsförståelse. I en annan individuell utvecklingsplan framgår att en elev ska bli "ännu bättre på att läsa" och det målet ska nås genom att eleven "läser högläsning tillsammans med en kompis två gånger per vecka". I intervjuer med lärare framkommer att de tror att kvaliteten på elevernas individuella utvecklingsplaner varierar mellan olika klasser. Vid intervju säger rektor att det finns behov av att utveckla de individuella utvecklingsplanerna och att det tydligare behöver framgå vad som är pedagogernas insatser i arbetet med elevernas kunskapsutveckling.

Av utredningen framgår att de skriftliga omdömen inte ger en bild av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i alla ämnen som elever-

na får undervisning i. Vidare visar utredningen att det i de individuella utvecklingsplanerna inte alltid framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor ska se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.
- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektor ska ansvara för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Läroplanen anger att rektorn har ett övergripande ansvar för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att ett systematiskt kvalitetsarbete genomförs vid enheten. Kvalitetsarbetet ska bestå av planering, uppföljning och utveckling av verksamheten och ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska enligt skollagen vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Skolinspektionen konstaterar i detta beslut finns det en rad områden som brister i verksamheterna vid Högelidsskolan F-6. Bland annat ges alla elever inte ett aktivt inflytande över sin utbildning, arbetet med elever i behov av särskilt stöd bedrivs inte utifrån kraven i skollagen och andra författningar och dokumentationen kring elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i läroplanen måste förbättras. Vid intervjuer med elevhälsan framkommer att de upplever att det saknats kontinuitet vad gäller det pedagogiska ledarskapet vid skolan. Vid intervju med lärare framkommer att de anser att det varit en nackdel för skolans utveckling att skolan fått byta chefer ofta i samband med sammanslagningar av skolor och diverse omorganisationer. Detta har enligt lärarna

lett till att olika synsätt vid de tidigare skolorna ibland krockat och att det saknats en tydlig ledning från rektors sida. Enligt rektor lider skolan av att flera skolor slagits samman till en. Vidare säger rektor att rutinerna för den nya skolenheten inte har satt sig ännu och att det kan handla om rutiner för arbetsplatsträffar, elevgenomgångar med mera. Rektor uppger att det är lite rörigt inom vissa områden och att han upplever att de olika arbetslagen är isolerade verksamheter som lever sitt eget liv. Rektor säger att han nu arbetar för att få mer gemensamma rutiner och aktiviteter vid skolan.

Inför tillsynen har Skolinspektionen begärt in dokumentation angående hur Högelidsskolan F-6 bedriver sitt systematiska kvalitetsarbete. I dokumentet Kvalitetsverktyg för Högelidsskolan 2012 framgår Barn- och utbildningsnämndens mål för utbildningsverksamheten. Vidare framgår av dokumentstudier att dessa mål bryts ner till lokala mål. Dock framgår inte tydligt hur skolan lyckats med sitt arbete kring de uppsatta målen eller vilka åtgärder som ska vidtas i det fortsatta arbetet. Det finns vid skolan ingen dokumentation som visar att skolan analyserat elevernas kunskapsresultat i syfte att exempelvis identifiera framgångsfaktorer och utvecklingsområden. Det finns heller ingen dokumentation som visar vilka åtgärder skolan avser att genomföra i syfte att öka måluppfyllelsen vid skolan. Likaså saknas en bedömning av måluppfyllelsen i värdegrundsarbetet. Någon bedömning och analys av hur fritidshemmens verksamhet lever upp till styrdokumentens krav har Skolinspektionen inte kunnat ta del av. Av intervjuer med personalen framgår att de uppfattar att det saknats en tydlig styrning från rektor vilket påverkat verksamhetens kvalitetsarbete negativt. Enligt lärarna har det inte bedrivits något tydligt systematiskt kvalitetsarbete vid skolan utan fokus har på senare tid legat på att de olika skolor som slagits samman ska fungera ihop. Rektor visar i samband med tillsynsbesöket en grovplanering för vilka fokusområden han bedömt kan behöva arbetas med under läsåret 2013/14. Vidare säger rektor att den första terminen vid skolan kommer att handla om att skaffa sig en uppfattning om skolans utvecklingsbehov.

Utredningen visar att rektor som pedagogisk ledare och chef inte tillräckligt verkar för att utbildningen i skola och fritidshem utvecklas. Rektor ska säkerställa att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Vidare visar utredningen att rektor tar inte tillräckligt ansvar för att det bedrivs ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utvärdering, och som ska leda till utveckling av utbildningen. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Erik Bergeå och jurist Susanna Åhgren.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Enhetschef

Mats Aronsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola och tillhörande fritidshem får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet redovisas i ett sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka

åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).